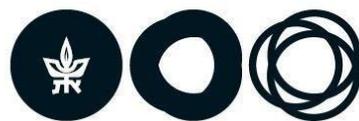

החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית
הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטון
אוניברסיטת תל אביב

אולימפיאדת הלשון העברית החמישית

של החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית

תשפ"ו

שלב א': שאלות ופתרונות

כיתות י'-י"ב

האולימפיאדה מתקיימת בחסות חברת פיינל וחברת צ'ק פוינט

ובחסות מרכז קורת לציוויליזציה יהודית

מרכז
קורת
KOKRET CENTER
FOR JEWISH CIVILIZATION
לציוויליזציה
יהודית

final

CHECK POINT™
שאלות חימום (תיכון)

1. לאחותי נולד נכד. כיצד אכנה את התינוק?

- א. דודן
- ב. נכדן
- ג. ריבע
- ד. חימש

ה. האקדמיה ללשון העברית לא קבעה מונח לקשר המשפחתי הזה.

2. אם קיבלתי תשלום ל**מְפָרֵעַ** על כתיבת הספר, זה אומר ש...

- א. קיבלתי את שכרי בתשלומים קבועים, לכל אורך כתיבת הספר.
- ב. קיבלתי את התשלום מראש, עוד לפני שהתחלתי לכתוב את הספר.
- ג. קיבלתי את התשלום על תנאי, ואם לא אסיים בזמן אצטרך להחזיר אותו.
- ד. כבר סיימתי לכתוב את הספר, וקיבלתי את התשלום רק בתום כתיבתו.

3. לפניכם **דוגמה** לשתי הגדרות הרומזות לצמד מילים המורכבות מאותן אותיות בסדר שונה:

- חיבור כתוב בדפים כרוכים יחד: **ספר**
- מתנה הניתנת על זכייה בתחרות: **פרס**

מצאו את צמד המילים הבא:

- ריקוד: מחול
- מראה דמיוני שאדם רואה בשנתו : חלום

4. המורה ביקשה מתלמידי הכיתה להתחלק לקבוצות של ארבעה תלמידים לפי השמות שלהם. **נועם שמעון, נדיב אבידן ורואי אור** באותה קבוצה. מי יכול להצטרף אליהם?

- א. ניר רונן
- ב. מור מרום
- ג. דניאל דן
- ד. אסף סופר

שאלון שלב א' לכיתות י"א-י"ב

1. אם נוגה מצטיינת במעמתיים, כדאי שהיא...

- א. תירשם לחוג היאבקות מקצועי במרכז הקהילתי.
- ב. תצטרף למגמת תיאטרון בבית הספר שלה.
- ג. תשתתף באליפות העולם בדיבייט לבתי ספר.
- ד. תכין סרטוני הדרכה בנושא פתרון בעיות במתמטיקה.
- ה. תכתוב כתבה לעיתון בית הספר על טורניר הכדורגל העירוני.

2. גלילאו גליליי היה גם מתמטיקאי, גם אסטרונום, גם ממציא וגם פיזיקאי.

על אדם כזה אומרים שהוא:

- א. איש חידות
- ב. חדל אישים
- ג. איש דברים
- ד. איש רעים
- ה. איש אשכולות

3. בתאונת "פגע וברח" הפוגע בורח מהמקום בלי לעזור לנפגע.

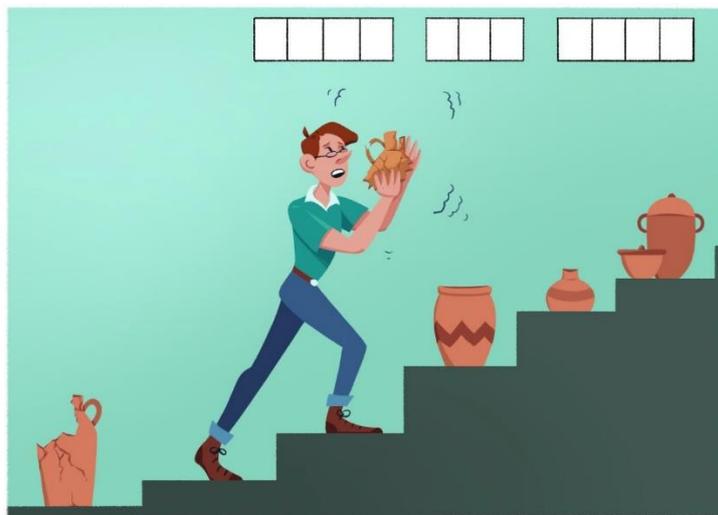
מהי ההגייה הנכונה של הצירוף?

- א. פָּגַע וּבָרַח
- ב. פָּגַע וּבְרַח
- ג. פָּגַע וּבִרַח
- ד. פָּגַע וּבְרָח

4. מקורו של הפועל 'לפרגן' ושל שם הפעולה 'פרגון' הוא ביידיש, במילה פארגינען (ההגייה: פֶּרְגִּינֶן). לאורך השנים היו ניסיונות להציע חלופות עבריות למילה, ואחת ההצעות הייתה הפועל לְרַתּוֹת, שמקורו בלשון חז"ל. עמית זכה במקום הראשון בתחרות השחייה, ואחותו הילה שמחה בשבילו והחמיאה לו על הישגיו. מה אפשר לומר שהילה עשתה?

- א. היא רתתה לו.
- ב. היא רתתאה לו.
- ג. היא רתתה לו.
- ד. היא רתתה לו.

5. איזה ביטוי מסתתר באיור?
התשובה מורכבת משלוש מילים.

6. אם ראיתי ביצת עין ים תיכונית, אז כנראה...

- א. אכלתי ארוחת בוקר במסעדה יוונית.
- ב. צללתי בים בקרבת מדוזות.
- ג. גיליתי זן נדיר של פטריית מאכל.
- ד. צפיתי בשמיים באמצעות טלסקופ.
- ה. ביקרתי בתערוכה של מוצגים פרהיסטוריים.

7. לפניכם הגדרה מתוך תשבץ היגיון. פתרון ההגדרה הוא צירוף בן שתי מילים (המילה הראשונה – 3 אותיות, המילה השנייה – 3 אותיות).

ההגדרה: **מה שואף לחוות זוג נשוי טרי כשהלבנה מתחברת לגב הגמל ללא הזנב?**

8. רבות ממילות היחס בעברית התגלגלו משמות עצם. ארבע ממילות היחס שלפניכם נגזרו מתחום משמעות משותף (שדה סמנטי). איזו מילת יחס יוצאת דופן?

א. לפי ב. לפני ג. בשביל ד. ליד ה. בעקבות

נמקו את תשובתכם.

9. לפניכם שישה ביטויים מקראיים. באיזה ביטוי תפקיד ה"א המודגשת יוצא דופן?

א. הרצחת וגם ירשת

ב. הזרעים בדמעה ברנה יקצרו

ג. השמר אחי אנכי

ד. הכצעקתה

ה. הגם שאול בנביאים

ו. הלהרגני אתה אמר

נמקו את תשובתכם.

10. בעברית החדשה המילה **חם** (אבי הבעל או האישה) נוטה כמו המילה **אח**. דמיון בנטייה

מתקיים גם בצורות הנקבה של שתי המילים. לפי מידע זה, מהו המשפט הנכון?

א. שתי אחיותיי הצעירות כבר נשואות, ולשמחתן, חמיותי הן נחמדות וחמות. לעומת זאת אחי הגדול טוען שחמו איש חם מזג.

ב. שתי אחיותיי הצעירות כבר נשואות, ולשמחתן, חמיותי הן נחמדות וחמות. לעומת זאת אחי הגדול טוען שחמיו איש חם מזג.

ג. שתי אחיותיי הצעירות כבר נשואות, ולשמחתן, חמיותי הן נחמדות וחמות. לעומת זאת אחי הגדול טוען שחמיו איש חם מזג.

ד. שתי אחיותיי הצעירות כבר נשואות, ולשמחתן, חמיותי הן נחמדות וחמות. לעומת זאת אחי הגדול טוען שחמו איש חם מזג.

11. עברית וערבית נגזרות מאותה לשון אם קדומה, הנקראת פרוטו־שמית (השפה האם המשוערת של הלשונות השמיות), ולכן מילים רבות בשתי השפות האלה דומות זו לזו. לפעמים העיצורים הפרוטו־שמיים התגלגלו לכל שפה בשינויים מסוימים. בטבלה שלפניכם מוצגים תעתיקים של זוגות מילים דומות בעברית ובערבית. גם אם ההגייה אינה זזה, שתי המילים בכל זוג נגזרות מאותו שורש פרוטו־שמי.

פירוש	ערבית	עברית	
שלום	salām	šalōm	1
עשר	‘ašara	‘eser	2
שמיים	samā’	šamayim	3
אסיר	‘asīr	‘asīr	4
צפון/שמאל	šimāl	smōl	5

כמה עיצורים פרוטו־שמיים מיוצגים באותיות המודגשות בטבלה?

- א. 2 עיצורים – אחד שהתגלגל ל־ס בערבית ואחד שהתגלגל גם ל־ש וגם ל־ס בעברית.
- ב. 3 עיצורים – שניים שהתגלגלו ל־ש הערבית ואחד שהתגלגל ל־ס הערבית.
- ג. 3 עיצורים – אחד שהתגלגל ל־ס בערבית ובעברית, אחד שהתגלגל ל־ס בעברית ול־ש בערבית ואחד שהתגלגל ל־ס בערבית ול־ש בעברית.
- ד. 2 עיצורים – אחד שהתגלגל ל־ש ול־ס הערבית ואחד שהתגלגל ל־ס בעברית.

פענחו את הצופן וגלו:

- א. לאן איתמר מתכנן לטוס?
- ב. באיזה חודש הוא צפוי לטוס?
- ג. מה שם חברת התעופה?